

Oznaka poročila: ARRS-RPROJ-ZP-2013/62

ZAKLJUČNO POROČILO RAZISKOVALNEGA PROJEKTA

A. PODATKI O RAZISKOVALNEM PROJEKTU

1. Osnovni podatki o raziskovalnem projektu

Šifra projekta	J5-2038
Naslov projekta	Vloga osebnosti v razvoju psihosocialnega prilagajanja
Vodja projekta	7671 Maja Zupančič
Tip projekta	J Temeljni projekt
Obseg raziskovalnih ur	5310
Cenovni razred	A
Trajanje projekta	05.2009 - 04.2012
Nosilna raziskovalna organizacija	581 Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta
Raziskovalne organizacije - soizvajalke	587 Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport
Raziskovalno področje po šifrantu ARRS	5 DRUŽBOSLOVJE 5.09 Psihologija
Družbeno-ekonomski cilj	13.05 Družbene vede - RiR financiran iz drugih virov (ne iz SUF)

2. Raziskovalno področje po šifrantu FOS¹

Šifra	5.01
- Veda	5 Družbene vede
- Področje	5.01 Psihologija

B. REZULTATI IN DOSEŽKI RAZISKOVALNEGA PROJEKTA

3. Povzetek raziskovalnega projekta²

SLO

Preučevali smo vlogo petih osebnostni potez, kot jih opredeljuje model Velikih pet, v psihosocialnem prilagajanju od zgodnjega otroštva do vključno pozne odraslosti. Mere psihosocialnega prilagajanja so se navezovala na specifične razvojne naloge posameznih obdobj. Pri ugotavljanju napovedne vrednosti osebnosti za psihosocialne izide smo

uporabili različne mere in pristope, eksplicitne mere in potezni pristop pa so bili najbolj učinkoviti. Tipološki pristop ohrani pragmatično vrednost v diagnostiki, vendar nima prirastne napovedne vrednosti nad potezami, oblikovane implicitne mere osebnosti pa so se izkazale kot psihometrično manj ustrezne od eksplicitnih. V zgodnjem/srednjem otroštvu se ob nadzoru demografskih in družinskih spremenljivk kaže pomembna vloga (i) ekstravertnosti, vestnosti in sprejemljivosti v socialni kompetentnosti; (ii) nevroticizma, nizke ekstravertnosti in sprejemljivosti v vedenju ponotranjenja; (iii) nesprejemljivosti, nevestnosti in čustvene stabilnosti v vedenju pozunanjenja; (iv) sprejemljivosti, ekstravertnosti in čustvene stabilnosti v kakovosti odnosov med sorojenci. Krivulje rasti prilagajanja in ustreznih osebnostnih potez so vzporedne, učinki pa večinoma potekajo od zgodnjih potez na kasnejše vedenje in ne obratno. V kasnejšem otroštvu/mladostništvu imata odprtost in nizka ekstravertnost (ob upoštevanju drugih relevantnih spremenljivk) neposredno vlogo v učni uspešnosti, vestnost prispeva posredno, preko motivacijskih prepričanj, moderatorskih učinkov pa nismo odkrili; tudi v medosebnih težavah mladostnikov imajo osebnostne poteze (razen vestnosti) pomembno diferencialno vlogo. Osebnostne poteze mladostnikov/mladih na prehodu v odraslost imajo pomembne glavne učinke (nekateri tudi posredne) na učno uspešnost, več vidikov psihološkega osamosvajanja in doseganje meril odraslosti. Neodvisnost v odnosu do staršev se nakazuje tudi mediator doseženih meril odraslosti pri študentih, slednje pa pojasnjuje variabilnost v subjektivnem blagostanju. Med mladimi odraslimi smo podprli diferencialno vlogo osebnosti pri obvladovanju razvojnih nalog, rabi učinkovitih strategij upravljanja z življenjem in psihološkem blagostanju na več razvojno pomembnih področjih. Podobno se raba strategij in različni vidiki zadovoljstva z življenjem pri starejših diferencialno povezujejo z osebnostjo, posebej s čustveno stabilnostjo. Pri različno starih odraslih smo odkrili največ negativnih stereotipov o starostnikih glede njihovega psihološkega delovanja in mentalnega zdravja, ki jih lahko ublažimo z razmeroma kratkim izobraževanjem, kot smo pokazali v kvazieksperimentu.

Ugotovitve so pomembne: pri svetovalnem/kliničnem delu z otroki, kot priporočila strokovnim delavcem v šolah/svetovalnih ustanovah, za rabo v psihodiagnostiki/ svetovanju/kliničnem delu z mladostniki/odraslimi, kot izhodišča za delo s starejšimi (izobraževanje, CPD, domovi) in preventivo pred vzdrževanjem/naraščanjem negativne pristranosti do starejših.

ANG

The role of five personality traits as defined by the Big Five model, in psychosocial adjustment from early childhood through the old age was investigated. The measures of adjustment were targeted at specific developmental tasks. Various measures and approaches to assessment were employed in exploring the predictive value of traits in psychosocial outcomes. The explicit measures and the trait-centered approach were demonstrated the most effective. Although the typological approach retains its practical value in diagnostics, it provides no increment in the prediction, over and above the traits. Implicit measures of personality were developed but their psychometric properties were found less appropriate than the explicit measures. Controlling for demographic and family variables, a powerful role of early/mid childhood personality was shown: (i) extraversion, conscientiousness, and agreeableness were predictive of social competence; (ii) neuroticism, low extraversion, and agreeableness predicted internalizing behavior; (iii) disagreeableness, low conscientiousness, and low neuroticism were linked to externalizing behavior; (iv) agreeableness, extraversion, and emotional stability were associated with quality of sibling relationships. A concomitant change in adjustment and personality traits was revealed over the period; most of the cross-lagged effects were suggested from early personality to later adjustment. In older children/adolescents, openness and low extraversion (other relevant variables controlled) influenced their academic achievement directly, whereas the effect of conscientiousness was mediated through the students' motivational beliefs; moderating effects were not revealed. A differential role of traits (except conscientiousness) was found in adolescent interpersonal difficulties. In general,

significant main effects (and a few mediated ones) of adolescent/emerging adult traits on academic success, aspects of individuation and achieved criteria for adulthood were displayed; e.g., independence in relation to parents was suggested to mediate the trait effect on the achieved criteria, which further contributed to subjective well-being. Among young adults, a differential role of personality in coping with developmental tasks, use of effective life-management strategies and psychological well-being was established. The traits were also meaningfully related to life-management strategies and various aspects of life-satisfaction in elderly. Across the adulthood, most negative stereotypes about elderly were revealed with regard to their psychological functioning and mental health, which were suggested to decrease after a short educational intervention in our quasi-experiment.

The findings are valuable in psychodiagnostics/counseling/ interventions; recommendations to professionals in educational institutions/counseling services were provided, directions and strategies targeting psychological treatment of individuals across ages were created.

4. Poročilo o realizaciji predloženega programa dela na raziskovalnem projektu³

Preučevali smo vlogo 5 osebnostni potez, kot jih opredeljuje model Velikih pet, v psihosocialnem prilagajanju posameznikov v različnih razvojnih obdobjih. V nekaterih delih smo preverjali tudi vlogo specifičnih potez, ki tvorijo posamezne robustne poteze, ter tako pojasnili, kako določena robustna poteza prispeva k razvojnim izidom. V več razvojnih obdobjih (od zgodnjega otroštva do vključno pozne odraslosti) smo kot mere psihosocialnega prilagajanja izbrali tiste, ki so glede na specifične razvojne naloge posebej pomembne. Poleg omenjenega poteznega pristopa smo uporabili tipološki pristop, s katerim smo ugotavljali vlogo celotne konfiguracije petih robustnih potez v psihosocialnem prilagajanju in napovedno vrednost osebnostnih tipov neposredno primerjali s prispevkom posameznih potez k psihosocialnim izidom. Tako smo pokazali diferencialno primernost rabe posameznega pristopa v odvisnosti od cilja diagnosticiranja/raziskovanja. S klusterskimi analizami v dveh korakih smo prepoznali 4 notranje visoko ponovljive osebnostne tipe, ki diferencialno napovedujejo prilagajanje tako sočasno kot tudi vzdolžno, vendar ti nimajo prirastne napovedne vrednosti v primerjavi s potezami (v enakovrednih primerjavah, tj. z dihotomiziranimi potezami, se napoved s tipov osebnosti nekoliko izboljša). Pri raziskovanju je ustrenejša raba poteznega pristopa, saj imajo zvezne poteze prirastno napovedno vrednost nad tipi (pojasnjujejo tudi več variabilnosti v psihosocialnih izidih kot dihotomizirane poteze), medtem ko tipološki pristop pri diagnosticiranju zadrži svojo pragmatično vrednost, saj upošteva celotno konfiguracijo potez pri posamezniku, pri napovedi izidov pa ne izgubimo za obravnavo bistvenega dela informacij.

V zgodnjem/srednjem otroštvu smo kot pokazatelje psihosocialnega prilagajanja vključili socialno kompetentnost, odsotnost vedenja ponotranjenja in odsotnost vedenja pozunanjenja (v vrstniški skupini in v interakciji z odraslimi) ter kakovost odnosov s sorojenci. Ob nadzoru ustreznih spremenljivk, ki bi lahko prispevale k tem psihosocialnim izidom (spol otrok, izobrazba staršev, vključenost v vrtec, starost ob vstopu, dimenzije starševstva) in napake istih ocenjevalcev smo sočasno in vzdolžno z navzkrižnimi podatki (več nizi hierarhičnih multiplih regresijskih analiz) napovedovali prilagajanje otrok. Bistveno močnejšo vlogo v razvojnih izidih imajo otrokove osebnostne poteze v primerjavi z demografskimi spremenljivkami in pokazatelji družinskega ter izvendružinskega okolja. Ekstravertnost, v manjši meri tudi vestnost in sprejemljivost, napovedujejo socialno kompetentnost otrok, nevroticizem in nizka ekstravertnost, v manjši meri tudi sprejemljivost, imajo pomembno vlogo v vedenju ponotranjenja, nesprejemljivost, nevestnost in čustvena stabilnost pa v vedenju pozunanjenja. Z nizi navzkrižnih regresijskih napovedi smo ugotovili, da nesprejemljivost otrok najbolj pojasni konfliktnost med sorojenci, ekstravertnost in čustvena stabilnost imata določeno vlogo pri oblikovanju naklonjenega odnosa med sorojenci, vestnost pa pridobi

pomembnost v kasnejšem otroštvu.

Z linearnim modeliranjem smo določili še krivulje rasti za psihosocialno prilagajanje otrok v vrtcu/šoli, ki so pokazale vzporedni razvoj izraznosti osebnostnih potez ter treh vrst psihosocialnega prilagajanja od 3. do vključno 6. leta, kar pa še ne dovoljuje sklepov o smeri sprememb. Te smo dalje preverili z modeli vzdolžnega navzkrižnega zamika (upoštevali smo najmočnejše osebnostne napovednike) in podprli dispozicijsko hipotezo za socialno kompetentnost (zgodnja ekstravertnost napoveduje kasnejšo socialno kompetentnost in ne obratno) in vedenje ponotranjenja (zgodnji nevroticizem napoveduje kasnejše vedenje ponotranjenja, ne pa obratno) ter transkcijsko hipotezo za vedenje pozunanjenja (zgodnja nesprejemljivost napoveduje kasnejše vedenje pozunanjenja, prav tako je približno enako močna pot od zgodnjega vedenja pozunanjenja h kasnejši nesprejemljivosti). Ugotovitve so pomembne pri svetovalnem in preventivnem delu z otroki, starši in strokovnimi delavci, saj implicirajo različne vrste obravnav z otroki s povečanim tveganjem za razvoj težav na področju socialne kompetentnosti, težav ponotranjenja in pozunanjenja, npr. usmerjanje na vedenjske posrednike v prvih dveh primerih ter neposredno na inhibicijo neželenega vedenja v slednjem.

Za prvošolce smo na podlagi več pilotnih analiz izdelovali implicitne mere osebnostnih potez (samoocena) s posebnim računalniško vodenim postopkom, ki je vključeval nize otrokom privlačnih slik. V glavni raziskavi se je pokazalo, da je oblikovana mera manj zanesljiva in veljavna od mere, ki jo pridobimo s psihometričnimi vprašalniki ocen odraslih, ki poročajo o otrokovih osebnostnih značilnostih. Pri tem pa smo na podlagi rezultatov več analiz ugotovili, kakšne izboljšave implicitne mere so potrebne za oblikovanje ustreznega pripomočka, s katerim bi lahko otroci ocenili svoja psihološka stanja.

Kot pomembne psihosocialne vidike prilagajanja v kasnejšem otroštvu (šolski otroci) in mladostništvu smo obravnavali otrokove kompetence ob vstopu v šolo ter učno uspešnost, v mladostništvu pa medosebne težave, učno motivacijo in učno uspešnost. Mediacijske učinke značilnosti, preko katerih osebnost pojasnjuje razvojne izide, smo preverili s hierarhičnimi regresijskimi analizami in analizami poti, in sicer med mladostniki pri napovedi njihove učne uspešnosti (splošni učni uspeh, ocene pri matematiki, slovenščini in tujem jeziku, dosežki pri NPZ). Ob upoštevanju morebitnega sovariranja drugih značilnosti, povezanih z učno uspešnostjo, smo ugotovili, da odprtost in nizka ekstravertnost prispevata k učnim dosežkom neposredno, vestnost pa posredno, preko samozaznane učne učinkovitosti. Iz rezultatov celotnega modela učne uspešnosti (vključno s prispevkom specifičnih označevalnih osebnostnih potez, npr. neodvrnljivosti, organiziranosti, zaznane inteligentnosti, nizke družabnosti) in ugotovljene vloge osebnosti v medosebnih težavah (vseh robustnih potez, razen vestnosti, ter specifičnih potez kot so socialna plašnost, boječnost/negotovost, nizka družabnost) izhajajo ustrezna priporočila za strokovne delavce v šolah in svetovalnih ustanovah.

Neposredne in posredne učinke osebnosti smo preverili še pri mladostnikih z esencialno hipertenzijo, pri katerih smo preučevali vlogo osebnosti in predstav o bolezni v sledenju priporočilom za zdravljenje (splošnim in specifičnim). Vestnost, ekstravertnost in sprejemljivost so poleg različnih vrst predstav o bolezni pomembno prispevale k sledenju priporočilom, vestnost pa je k sledenju prispevala neposredno in posredno (preko predstav o učinkovitosti zdravljenja). Ker smo z osebnostjo mladostnikov diferencialno pojasnili sledenje različnim vrstam priporočil, smo na tej podlagi izdelali specifične smernice za učinkovito zdravstveno obravnavo posameznikov v odvisnosti od njihove osebnostne strukture.

Moderatorske učinke med osebnostnimi potezami in demografskimi spremenljivkami (starost in spol) smo preverili pri šolskih otrocih in mladostnikih za njihovo učno

uspešnost in pri mladih na prehodu v odraslost za njihovo osamosvajanje v odnosu do obeh staršev. Ti učinki so, razen izjemoma, kar lahko tudi pomeni, da so se pojavili slučajno – glede na veliko število hkrati preučenih povezav, nepomembni. Sklepamo, da imajo osebnostne poteze mladostnikov in mladih na prehodu v odraslost le pomembne glavne učinke (nekateri tudi posredne) na preučevane psihosocialne izide (učno uspešnost, več vidikov osamosvajanja v odnosu do staršev in doseganje meril odraslosti). Neodvisnost v odnosu do staršev se nakazuje tudi mediator doseženih meril odraslosti pri študentih (k tem neodvisno prispeva tudi število pozitivnih življenjskih dogodkov), slednje pa pojasnjuje pomemben del variabilnosti v subjektivnem blagostanju. Rezultati so uporabni v psihodiagnostiki (vključno z izvirnim pripomočkom, ki smo ga razvili), pri obravnavi mladih (npr. karierno svetovanje, študentske svetovalnice) in kliničnem delu z njimi (npr. pri simptomatiki posameznikov z etiologijo relacijskih težav).

V zgodnji odraslosti smo raziskali in podprli pomembno vlogo osebnostnih potez pri obvladovanju razvojnih nalog starševstva (tudi otrokove osebnosti, zlasti pri spoprijemanju s starševskim stresom), napredovanjem v delovni karieri (ekstravertnost, čustvena stabilnost, odprtost), rabi učinkovitih strategij upravljanja z življenjem in v psihološkem blagostanju na več razvojno pomembnih področjih (odprtost je pomembna za avtonomnost in osebnostno rast, sprejemljivost za medosebne odnose, čustvena stabilnost za samosprejemanje in obvladovanje okolja, ekstravertnost in vestnost pa za pripisovanje smisla življenju).

Posebej smo raziskali stereotipe o pozni starosti in vlogo osebnosti starostnikov v njihovem psihosocialnem prilagajanju. Splošno zadovoljstvo z življenjem se pri starejših povezuje z ekstravertnostjo, sprejemljivostjo, čustveno stabilnostjo in odprtostjo. Bolj ekstravertni, čustveno stabilni, odprti in sprejemljivi posamezniki so tudi bolj zadovoljni z dejavnostmi, s katerimi se ukvarjajo; čustveno stabilni so tudi bolj zadovoljni z upokojitvijo, zdravstvenim stanjem in preteklo zaposlitvijo kot njihovi manj čustveno stabilni vrstniki, bolj aktivni in odprti (zlasti za kulturo) pa se v primerjavi z manj aktivnimi in odprtimi počutijo mlajši. Ekstravertnost se pri posameznikih v domovih za starejše povezuje s pogostostjo njihovih čustvenih izkušenj, čustvena stabilnost pa z nižjo intenzivnostjo čustev in višjim zadovoljstvom.

Pri velikem vzorcu različno starih skupin odraslih (od prehoda do vključno pozne odraslosti) smo z uporabo v projektu prilagojenega pripomočka prepoznali več področij predstav (tudi zmotnih) o staranju, pozni odraslosti in starostnikih. Te predstave se na splošno (vse starostne skupine) razmeroma najbolj ujemajo z dejstvi na področju telesnega delovanja starejših, največ zmotnih (negativnih) predstav pa se pojavlja glede njihovega psihološkega delovanja in mentalnega zdravja; zmotne predstave v negativni smeri popačijo osebnostne ocene starejših s strani drugih. Razmeroma največ zmotnih prepričanj imajo mladi na prehodu in starostniki sami, zmotna prepričanja upadajo z naraščajočo izobrazbo posameznikov, med spoloma in poklicno usmeritvijo udeležencev pa pretežno ni razlik. Podobno ugotovljamo glede negativne pristranosti do starejših (ta se dalje odraža v neustreznem vedenju do starejših), ki se kaže v negativnih stališčih do te starostne skupine, medtem ko je raven pozitivne pristranosti (precenjevanje starostnikov) zanemarljiva. V kvazieksperimentu smo tudi pokazali, da s kratkim izobraževanjem (10 ur) prispevamo ne le k pomembnem upadu zmotnih prepričanj, temveč tudi k upadu negativne naravnosti do starejših. Ugotovitve nudijo izhodišča za učinkovito delo s starejšimi v izobraževanju, centrih dnevne aktivnosti in domovih za starejše ter v izobraževanju mlajših na vseh ravneh, kar (med drugim) predstavlja preventivo pred vzdrževanjem/naraščanjem negativnih stereotipov o naraščajočem deležu populacije in tveganjem za starostno diskriminacijo ter prispeva k zagotavljanju pogojev za dejavno in produktivno vključevanje starejših v družbo.

V projektu smo razvili izvirni test za ugotavljanje psihološkega osamosvajanja v odnosu

do staršev na prehodu v odraslost (Test osamosvajanja na prehodu v odraslost; TOPO) ter Vprašalnik pomembnih življenjskih dogodkov v tem obdobju. Oblikovali smo slovenske norme za študente ter TOPO validirali tudi medkulturno (preverili smo invariantnost strukture med slovenskim in avstrijskim/nemškim vzorcem; ustrezne merske značilnosti TOPO smo podprli še z rezultati v ZDA in na Norveškem). Za otroke/mladostnike smo razvili in validirali osebnostni vprašalnik VMR-OM kratka oblika, za starostnike pa smo prilagodili in validirali osebnostni vprašalnik Velikih pet (BFQ), in sicer v obliki samoocene in ocene s strani drugih ter oblikovali slovenske norme.

5. Ocena stopnje realizacije programa dela na raziskovalnem projektu in zastavljenih raziskovalnih ciljev⁴

Zastavljeni program dela in raziskovalne cilje smo v celoti dosegli. Odgovorili smo na raziskovalna vprašanja, ki imajo teoretsko in praktično vrednost. Preučili in ocenili smo prispevek osebnosti k najpomembnejšim psihosocialnim prilagoditvam v različnih razvojnih obdobjih, vezanih na specifične razvojne naloge v sodobnih postindustrijskih družbah:

- diferencialno vlogo osebnostnih potez in tipov v psihosocialnih prilagoditvah otrok v družinskem in razvojnem kontekstu izven družine. Določili smo tudi osebnostne napovednike poteka prilagajanja iz zgodnjega v srednje otroštvo ter preverili dispozicijsko in transakcijsko hipotezo o učinku zgodnjih osebnostnih potez otrok na njihovo prilagajanje v šoli;
- diferencialno vlogo robustnih (v nekaterih segmentih tudi specifičnih) osebnostnih potez v učnih dosežkih otrok in mladostnikov, preverili neposredne in posredne učinke osebnostnih in socialnih dejavnikov na učno uspešnost mladostnikov; neposredne in učinke mediacije (učinek osebnosti na izid poteka tudi preko posrednikov) smo preverili in podprli še pri vzorcu mladostnikov z esencialno hipertenzijo, pri katerih je bil pokazatelj prilagajanja njihovo sledenje priporočilom za zdravljenje;
- pokazali smo diferencialno vlogo osebnostnih potez (robustnih in specifičnih) v (i) medosebnih težavah (5 področij) preko celotnega obdobja mladostništva in (ii) v psihološkem osamosvajanju od staršev ter doseganju meril odraslosti pri mladih na prehodu v odraslost. Oblikovali smo novi teoretski model razvoja individualizacije, razvili test (TOPO) za psihološko merjenje tega konstrukta (vključno z validacijo in normami) ter mednarodno preverili njegovo dimenzionalno strukturo in psihometrično ustreznost; raziskali smo še morebitne moderirane učinke osebnosti na psihosocialno prilagajanje, ki pa so se pokazali kot zanemarljivi;
- diferencialno vlogo osebnosti v subjektivnem blagostanju (več področij) smo preučili pri odraslih v različnih razvojnih obdobjih, posebej pri starostnikih, za katere smo ustrezno prilagodili, validirali in standardizirali osebnostni pripomoček v več oblikah. Poleg navedenega smo pri starostnikih preverjali prispevek osebnostnih potez k strategijam upravljanja z življenjem, zadovoljstvu z upokojitvijo in več specifičnimi vidiki zadovoljstva v pozni starosti ter s subjektivno starostjo. Prepoznali smo značilne predstave Slovencev o starostnikih, odkrili množico zmotnih (predvesem glede psihičnega delovanja starejših) in določili njihov učinek na mere osebnosti.

Pokazatelji stopnje realizacije projekta se kažejo v delih, ki so bila objavljena v mednarodnih revijah z dejavnikom vpliva, v drugih znanstvenih revijah, znanstvenih monografijah in poglavjih monografij, več del je še v tisku, v recenziji ali v pripravi. Ugotovitve so bile posredovane strokovni javnosti tudi na mednarodnih in domačih znanstvenih ter strokovnih konferencah, srečanjih, mednarodnih obiskih in seveda uporabnikom naših storitev.

6. Utemeljitev morebitnih sprememb programa raziskovalnega projekta oziroma sprememb, povečanja ali zmanjšanja sestave projektne skupine⁵

Sprememb programa raziskovalnega projekta v času njegovega trajanja ni bilo. Glede sestave

projektne skupine v letu 2012 ni bil vključen Gregor Sočan, saj so bile vse potrebne kompleksne statistične analize do tega leta že opravljene.

7. Najpomembnejši znanstveni rezultati projektne skupine⁶

Znanstveni dosežek			
1.	COBISS ID	49405794	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Napovedovanje učnih dosežkov pri matematiki med slovenskimi mladostniki
		ANG	Predicting achievement in mathematics in adolescent students
	Opis	SLO	Med mladostniki smo preučevali individualne in socialne dejavnike njihove učne uspešnosti pri matematiki. Napovedni model je pokazal neposredne pozitivne učinke inteligentnosti, samozaznane odprtosti in izobrazbe staršev na uspešnost pri matematiki. Tudi učinek ekstravertnosti na dosežke je bil neposreden, vendar negativen. Podprli smo tudi posredni pozitivni učinek inteligentnosti, samozaznane vestnosti, zaznanega učiteljevega pritiska h kakovostnem učenju in obvladovanju učne snovi ter negativni učinek starševega pritiska k učenju na dosežke mladostnikov pri matematiki. Vse posredne učinke je posredovala samozaznana učna učinkovitost mladostnikov pri predmetu. Ugotovitve osvetljujejo pomembno vlogo intelektualne sposobnosti in osebnosti ter mladostnikovih zaznav vedenja učiteljev in staršev, vezanih na učno delo, v učnih dosežkih devetošolcev pri matematiki .
		ANG	The study examined individual factors and social factors that influence adolescent students' achievement in mathematics. The predictive model suggested direct positive effects of student intelligence, self-rated openness and parental education on achievement in mathematics, whereas direct effects of extraversion on measures of achievement were negative. Indirect positive effects of intelligence, self-rated conscientiousness, student-perceived mathematics teacher's press for understanding and mastery goal, and a negative effect of student-rated parental academic pressure on course achievement were mediated through the students' self-efficacy in mathematics. The findings highlight the important role that individual differences in ability and personality, as well as student perceptions of parent and teacher academically related variables, play in the students' performance in mathematics.
	Objavljeno v	Sage periodical press; The Journal of Early Adolescence; 2012; 29 str.; Impact Factor: 2.303; Srednja vrednost revije / Medium Category Impact Factor: 1.232; A": 1; A': 1; WoS: JO, MY; Avtorji / Authors: Puklek Levpušček Melita, Zupančič Maja, Sočan Gregor	
Tipologija		1.01 Izvirni znanstveni članek	
2.	COBISS ID	42292578	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Samozaznano sledenje priporočilom za zdravljenje pri mladostnikih s hipertenzijo
		ANG	Self-reported adherence behavior in adolescent hypertensive patients
	Opis	SLO	Cilj raziskave je bil preučiti vlogo predstav o bolezni in osebnosti v načinih in ravni sledenja priporočilom za zdravljenje pri mladostnikih z esencialno hipertenzijo. Sodelovalo je 97 mladostnikov. Izpolnili so (1) vprašalnike o svojih demografskih in zdravstvenih značilnostih, (2) sledenju priporočilom za zdravljenje, (3) predstavah o svoji bolezni in (4) osebnosti. Upoštevali smo tudi podatke iz njihovih zdravstvenih kartotek. Hierarhične regresijske analize so pokazale, da (1) vestnost, sprejemljivost in zaznana učinkovitost zdravljenja pomembno prispevajo k sledenju splošnim priporočilom za zdravljenje, (2) zaznana učinkovitost zdravljenja napoveduje sledenje specifičnim priporočilom za zdravljenje, (3) sledenje večini posamezniku specifičnih priporočil boljše napovedujejo predstave o bolezni kot

			osebnostne dimenzije. Osebnostne dimenzije vestnosti, ekstravertnosti in sprejemljivosti ter dimenzije predstav o bolezni (nadzor zdravljenja, skrb o bolezni, čustveno breme) razlikovalno napovedujejo sledenje priporočilom za zdravljenje. Navajamo tudi implikacije ugotovitev in omejitve študije.
		ANG	Objective: This exploratory study examined the role that illness representations and personality play in the various adherence behaviors of adolescents diagnosed with essential hypertension. Methods: The participants were 97 hypertensive adolescents. They completed self-report questionnaires pertaining to (1) demographic and medical data, (2) adherence, (3) illness representations, and (4) personality. Medical charts were also assessed. Results: The hierarchical regression analyses indicated that: (1) conscientiousness, agreeableness, and perception of treatment effectiveness account for a significant amount of variance in general adherence; (2) perception of treatment effectiveness is predictive of overall specific adherence; and (3) for adherence to most of the individual specific regimen recommendations, illness representations are more predictive compared to personality dimensions. Conclusions: The personality domains of conscientiousness, extraversion, agreeableness, and illness representation dimensions (treatment control, concern, and emotional burden) were shown to predict adherence behaviors in adolescent hypertensive patients differentially. Study implications and limitations are discussed.
		Objavljeno v	Society of Pediatric Psychology; Journal of pediatric psychology; 2010; Vol. 35, no. 9; str. 1049-1060; Impact Factor: 2.943; Srednja vrednost revije / Medium Category Impact Factor: 2.002; A": 1; A': 1; WoS: MY; Avtorji / Authors: Žugelj Urška, Zupančič Maja, Komidar Luka, Kenda Rajko, Marčun-Varda Nataša, Gregorič Alojz
		Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek
3.	COBISS ID	48636002	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Samomorilne ideacije in poskusi pri pacientih s shizofrenijo
		ANG	Suicide ideators and attempters with schizophrenia
	Opis	SLO	Namen raziskave je bil preučiti vlogo različic 5-HTTLPR in 5-HTT VNTR introna 2 pri udeležencih s shizofrenijo, za katere so značilne samomorilne ideacije ali poskusi. Sodelovalo je 549 hospitaliziranih oseb s shizofrenijo, pri katerih smo preučili bialelni in trialelni polimorfizem na promotorskem področju 5-HTT (5-HTTLPR) in različico s/l v drugem intronu gena 5-HTT (5-HTT VNTR intron2). Z njimi smo izvedli tudi strukturiran psihiatrični intervju, zbrali sociodemografske spremenljivke, s PANSS ocenili psihopatologijo in s SIBQ samomorilne misli in vedenje. Ugotovili smo, da so udeleženci s poskusi samomora pogostejše nosilci "LA" alela (5-HTTLPR polimorfizem), medtem ko so bile osebe v primerjalni skupini bolj pogosto nosilci nižje izraznih genotipov polimorfizma 5-HTTLPR (SA/LG, SA/SA). Ti udeleženci so na PANSS dosegali bistveno višji dosežek na področju krivde, depresije in slabega nadzora impulzov ter nižje dosežke na postavkah, ki merijo blodnjavost, grandioznost, sumničavost/preganjavico ter presojo in vpogled v svoje stanje. Za udeležence s samomorilnimi ideacijami so bili značilni znatno višja anksioznost in depresija ter slabša presoja in vpogled. Osebe z srednje izraznimi genotipi 5-HTTLPR (LA/LG, SA/LA) so imele višji ravni splošne psihopatologije. Bialelna struktura 5-HTTLPR ali različice 5-HTT VNTR introna 2 so bile enako pogoste pri udeležencih s samomorilnimi ideacijami, udeležencih s samomorilnimi poskusi in v primerjalni skupini, izkazalo pa se je, da bi bila lahko trialelna struktura 5-HTTLPR koristen genetski označevalec za razlikovanje med temi tremi kliničnimi skupinami pacientov.
			Aim: To examine the role of 5-HTTLPR, rs25531 and 5-HTT VNTR Intron 2 variants in subjects with psychotic disorders manifesting suicide ideation

		ANG	and behaviour. Methods: The study included 519 subsequently hospitalized subjects who were genotyped for 5-HTTLPR, rs25531 and 5-HTT VNTR In2 variants. Clinical assessments included structured psychiatric interview, sociodemographic characteristics, suicide ideation and behaviour (SIBQ), severity of psychopathology (PANSS) and depression (CDSS). Results: Three subgroups were identified: suicide attempters (N = 161), suicide ideators (N = 174) and subjects who never reported suicide ideation or behaviour (comparative group, N = 184). Major findings: 1) Suicide attempters scored highest on the CDSS, while no differences between the three clinical subgroups were detected in the PANSS scores; 2) Suicide attempters were more frequently the carriers of LA allele, while subjects in the comparative group were more frequently the carriers of low expression 5-HTTLPR/5-HTT rs25531 haplotype SLG; 3) No difference was found between the three clinical groups in the 5-HTT VNTR In2 variants; 4) Subjects with 5-HTTLPR/5-HTT rs25531 intermediate expression haplotype (LALG,SLA) scored higher on the PANSS general psychopathology subscale; 5) There was no association between suicide attempt or ideation and 5-HTTLPR/In2 or 5-HTTLPR/rs25531/In2 haplotype distribution. Conclusion: The suicide ideators, attempters and controls did not differ significantly in 5-HTTLPR or 5-HTT VNTR In 2 variants, but 5-HTTLPR/5-HTT rs25531 haplotype might be a useful genetic marker in distinguishing these three clinical groups.
	Objavljeno v		Pergamon Press; Journal of Psychiatric Research; 2012; Vol. 46, iss. 6; str. 767-773; Impact Factor: 4.664; Srednja vrednost revije / Medium Category Impact Factor: 2.177; A'': 1; A': 1; WoS: VE, VE; Avtorji / Authors: Božina Nada, Podlesek Anja
	Tipologija		1.01 Izvirni znanstveni članek
4.	COBISS ID	44851042	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Zanesljivost in veljavnost rezultatov pri slovenski obliki Vprašalnika o medosebnih težavah mladostnikov
		ANG	Reliability and validity evidence of scores on the Slovene version of the Questionnaire about interpersonal difficulties for adolescents
	Opis	SLO	V raziskavi smo analizirali psihometrične lastnosti rezultatov pri slovenski obliki Vprašalnika o medosebnih težavah mladostnikov (VMTM), v kateri je sodelovalo 1334 mladostnikov (44 % fantov), starih od 12 do 18 let (M = 15,61). S konfirmatorno faktorsko analizo smo replicirali korelirano petfaktorsko strukturo VMTM: asertivnost, odnosi z nasprotnim spolom, govorjenje v javnosti, odnosi v družini in prijateljstva. Notranja zanesljivost in test-retest zanesljivost faktorjev je bila ustrezna. Rezultati pri VMTM so se povezovali z rezultati pri Vprašalniku medosebnih razlik pri otrocih/mladostnikih, in sicer z nevroticizmom, nizko ekstravertnostjo in nizko odprtostjo ter z rezultati pri Lestvici socialne anksioznosti za mladostnike, tj. s strahom pred negativno evalvacijo in inhibicijo v socialnih stikih. Pokazale so se tudi diferencialne povezave med osebnostnimi potezami in podlestvicami VMTM. Dekleta so poročala o več težavah kot fanti. S starostjo mladostnikov je blago, vendar pomembno raven njihovih medosebnih težav.
		ANG	This study analyzed the psychometric properties of scores on the Slovene version of the Questionnaire about Interpersonal Difficulties for Adolescents (QIDA) in a sample of 1,334 adolescents (44% boys), ranging in age from 12 to 18 years (M = 15.61). Confirmatory factor analyses replicated the correlated five-factor structure of the QIDA: Assertiveness, Heterosexual Relationships, Public Speaking, Family Relationships, and Close Friendships. Internal consistency and test-retest reliability were reasonable. Correlations of scores on the QIDA with scores of neuroticism, low extraversion, and low openness, as measured by the Inventory of Child/Adolescent Individual Differences, and scores of fear of negative evaluation, and tension and

		inhibition in social contacts, as measured by the Social Anxiety Scale for Adolescents were found, revealing differential links with QIDA subscale scores. Girls reported more difficulties than boys. Age differences showed a small but significant decrease in QIDA total score over adolescence.
	Objavljeno v	Kluwer; Child psychiatry and human development; 2011; Vol. 42, no. 3; str. 349-366; Impact Factor: 1.934; Srednja vrednost revije / Medium Category Impact Factor: 2.177; A': 1; WoS: MY, VE; Avtorji / Authors: Zupančič Maja, Inglés Saura Cándido J., Bajec Boštjan, Puklek Levpušček Melita
	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek
5.	COBISS ID	48890210 Vir: COBISS.SI
	Naslov	<i>SLO</i> Vloga osebnosti otrok v razvojnem poteku socialnega prilagajanja v zgodnjem otroštvu
		<i>ANG</i> The role of early childhood personality in the developmental course of social adjustment
	Opis	<i>SLO</i> Namen študije je bil raziskati značilnosti otrok, vrtca in družine, ki prispevajo k medosebnim razlikam v razvojnih krivuljah socialne kompetentnosti ter vedenja ponotranjenja in pozunanjenja. Vzgojiteljice in učiteljice otrok so poročale o osebnostnih potezah in socialnem prilagajanju 304 otrok, ko so bili stari 3, 4, 5 in 6 let. Napovedniki socialnega prilagajanja so vključevali: (i) otrokov spol ter ocene njegove ekstravertnosti, vestnosti, nesprejemljivosti in nevroticizma; (ii) izobrazbo mame in očeta ter njune samoocene starševskega vedenja na začetku raziskave; (iii) otrokovo starost ob vstopu v vrtec. Otrokovo socialno prilagajanje je napovedovala predvsem njegova osebnost, kot jo je ocenila vzgojiteljica/učiteljica. Sprememba v rangi otrokovega rezultata pri socialni kompetentnosti je bila povezana s spremembo ranga pri ekstravertnosti; sprememba v vedenju ponotranjenja je bila povezana predvsem s spremembo v nevroticizmu, sprememba vedenja pozunanjenja pa zlasti s spremembo v nesprejemljivosti. K napovedi poteka socialnega prilagajanja otrok so v majhni, a statistično pomembni meri prispevale tudi posamezne značilnosti družinskega okolja in otrokova starost ob vstopu v vrtec.
		<i>ANG</i> This study explored children, preschool, and family characteristics that contribute to individual differences in the developmental trajectories of social competence and internalizing and externalizing behavior. Teachers reported on personality and social adjustment of 304 children at ages 3, 4, 5, and 6 years. Predictors of social adjustment included: (1) children's gender and the ratings of extraversion, conscientiousness, disagreeableness, and neuroticism; (2) maternal and paternal education, and parent-reported parenting practices at the beginning of the study; and (3) the child's age of entry to preschool. Child social adjustment was most strongly predicted by teacher-rated child personality. The change in a child's rank-order position on social competence was related to the change in the rank-order position on extraversion; the change in internalizing behavior was related particularly to a change in neuroticism, and the change in externalizing behavior especially to a change in disagreeableness. Specific family variables and the child's age at the time of entry into preschool played a minor but statistically significant role.
	Objavljeno v	North-Holland; L. Erlbaum; Psychology Press; SAGE; International journal of behavioural development; 2012; Vol. 36, no. 3; str. 215-225; Impact Factor: 1.579; Srednja vrednost revije / Medium Category Impact Factor: 2.024; A': 1; WoS: MY; Avtorji / Authors: Kavčič Tina, Podlesek Anja, Zupančič Maja
	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek

8. Najpomembnejši družbeno-ekonomski rezultati projektne skupine⁷

Družbeno-ekonomski dosežek			
1.	COBISS ID		Vir: vpis v poročilo
	Naslov	SLO	Organizacija vabljenega simpozija na evropskem kongresu ter organizacija znanstvenih simpozijev na mednarodnih konferencah
		ANG	Organization of the invited symposium at the European Congress and organization of symposiums at international conferences
	Opis	SLO	Organizacija in vodenje vabljenega simpozija na 12. Evropskem kongresu psihologije, Istanbul, 4.-8. 7. 2011, Istanbul, Turčija. Na vabilo organizatorja je M. Zupančič organizirala in vodila znanstveni simpozij z naslovom Young people's perceptions and experiences of emerging adulthood in different countries. V okviru tega je bil predstavljen tudi slovenski referat. Vabilo za orgnizacijo simpozija in njegova izvedba s predstavitevjo ugotovitev raziskovalnega dela v projektu predstavlja prepoznavnost in odmevnost našega dela v tujini ter promovira slovensko psihološko znanost. M. Zupančič je v obdobju trajanja projekta organizirala in vodila še simpozije na mednarodnih znanstvenih konferencah in v okviru vsakega predstavila tudi slovenski referat: (1) Simpozij (skupaj z U. Sirsch) z naslovom The role of structural differences and personality of young people in emerging adulthood na 13. Bienalni konferenci Evropskega združenja za mladostništvo, 29.8.-1.9. 2012, Spetses, Grčija; (2) simpozij z naslovom Emerging adulthood: Testing the validity of some common measures na 21. Bienalni konferenci ISSBD, 18.-22.7. 2010, Lusaka, Zambija; (3) simpozij z naslovom Subjective perceptions and experiences of emerging adulthood na 9. Konferenci Alpe-Jadran o psihologiji, 16.-18.9. 2010, Celovec, Avstrija in (4) vodila diskusijo v simpoziju Napovedna vrednost osebnostnih značilnosti otrok in mladostnikov na 6. Kongresu psihologov Slovenije z mednarodno udeležbo, 29. 9. – 2. 10. 2010, Rogaška Slatina.
		ANG	Organization in convening the invited symposium at The 12th European Congress of Psychology, Istanbul, Turkey, July, 04-08, 2011. Following an invitation of the Organizing and Scientific Committee ECP, M. Zupančič organized and convened the invited the scientific symposium entitled Young people's perceptions and experiences of emerging adulthood in different countries. A Slovene contribution was also presented within this symposium. The invitation by the organizers of the ECP and the performance of the symposium, which also included the presentation of our research on the project represents an important recognition of our research by the international research community, reflects excellence of our work at the international level, and further promotes the Slovene psychological science. Over the duration of the project, M. Zupančič also organized and convened symposiums at other international conferences and presented the Slovene paper, i.e.: (1) the symposium (convened with U. Sirsch) entitled The role of structural differences and personality of young people in emerging adulthood at the 13th Biennial Conference of the European Association on Adolescence, 29.8.-1.9. 2012, Spetses, Geece; (2) the symposium entitled Emerging adulthood: Testing the validity of some common measures at the 21st Biennial Conference ISSBD, 18.-22.7. 2010, Lusaka, Zambia; (3) the symposium entitled Subjective perceptions and experiences of emerging adulthood at the 9th Conference Alps-Adria on Psihology, 16.-18.9. 2010, Klagenfurt, Austria, and (4) was a discuissant in the symposium Predictive value of child and adolescent personality at the 6th Congress of Slovene Psychologists with international participants, 29. 9. – 2. 10. 2010, Rogaška Slatina.
	Šifra		B.01 Organizator znanstvenega srečanja

	Objavljeno v		več virov, npr. COBISS.SI-ID 46468706, 49877346, 43120994, 2095959, 2096215
	Tipologija		1.12 Objavljeni povzetek znanstvenega prispevka na konferenci
2.	COBISS ID		Vir: vpis v poročilo
	Naslov	SLO	Vpetost ugotovitev projekta v dodiplomske in doktorske študijske programe na univerzah ter v samostojnih visokošolskih zavodih v Sloveniji in v tujini
		ANG	Embedment of the findings in undergraduate (university and higher education) and doctoral study programs in Slovenia and international-wise
	Opis	SLO	Znanstvenoraziskovalne ugotovitve smo vpeli v izobraževalni proces na dodiplomskem in doktorskem študiju treh slovenskih univerz (Ljubljana, Maribor, Primorska), vpete pa so tudi v študij psihologije v tujini (Univerza na Dunaju, v Bruslju, na univerzah Grand Valley in Longwood ter Gainesville koledžu v ZDA, na univerzah v Akademgorodku in Permu v Rusiji). Vsebine so vpete v predavanja in seminarje pri množici predmetov v različnih študijskih programih, ki jih izvajamo npr. psihologije, nevropsihologije, pedagogike, andragogike, predšolske vzgoje, edukacijskih ved. V študijske namene na dodiplomskem in doktorskem študiju psihologije uporabljamo tudi zbrane podatke za ponazoritev uporabnosti multivariatnih statističnih metod. Tekoča spoznanja so dalje vpletena v nova zaključena diplomska dela naših študentov ter v dispozičije (potrjenih) doktorskih disertacij pod našim mentorstvom. Posodabljanje in dopolnjevanje študijskih vsebin podpiramo z novimi znanstvenimi monografijami, poglavji v monografijah in članki, ki nastajajo na podlagi tekočega raziskovalnega dela (glej Cobiss).
		ANG	The research in 2011 is embedded in undergraduate educational and doctoral programs at three Slovene universities (Ljubljana, Maribor, Primorska) and international-wise, e.g. at the University of Vienna, Vrije Universiteit Brussels, Grand Valley (Allendale) and Longwood universities, Gainesville College (USA), universities in Akademgorodok and Perm (Russia). The findings are disseminated through lectures and seminars within a variety of courses across several educational programs at the university level, i.e. in psychology, neuropsychology, educational sciences, pedagogy, adult education, preschool education. The data collected by our research is also used to present the usefulness of multivariate statistical methods to our psychology students. The results of our studies there are included in our recent monographs, textbooks, chapters of monographs and papers published annually (see Cobiss). Those provide valuable academic material to the students in support to the lectures based on our latest findings.
	Šifra		D.10 Pedagoško delo
	Objavljeno v		Npr. Uvod v razvojnopsihološko diagnostiko, (cobiss.SI-ID 261554432), Razvojna psihologija (cobiss.SI-ID 257458432), Študenti na prehodu v odraslost (cobiss.SI-ID 257891072), Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete
	Tipologija		2.01 Znanstvena monografija
3.	COBISS ID		Vir: vpis v poročilo
	Naslov	SLO	Oblikovanje in validacija izvirnega merskega pripomočka
		ANG	Construction and validation of an original assessment tool
			Razvili, validirali smo izvirni razvojnodiagnostični Test osamosvajanja na prehodu v odraslost (TOPO) v obliki za ocenjevanje osamosvajanja v odnosu do mame in očeta. To je edini tovrstni vprašalnik za visoko zanesljivo in veljavno merjenje osamosvajanja na prehodu v odraslost. Pripravili smo tudi norme za slovenske študente. Prilagodili smo ga za uporabo v angleških, nemških, francoskih, ruskih, hrvaških in norveških

	Opis	SLO	jezikovnih skupnostih ter oblikovali računalniški program in e-aplikacije TOPO v navedenih jezikih. Vprašalnik se že uporablja tudi v tujini. S tem smo in bomo pripomogli k prepoznavnosti in ugledu slovenske psihološke stroke v tujini. Poleg tega je TOPO pripomoček v študentskih svetovalnicah, pri diagnostičnem delu z mladimi odraslimi s psihološkimi težavami ter obravnavi družin z mladimi, ki imajo težave v medosebnih odnosih. Celoten postopek razvoja in validacije je trenutno v recenziji pri reviji Journal of Personality Assessment, nekatere ugotovitve s tem pripomočkom v Sloveniji pa so del že objavljene in znanstvene monografije v tisku.
		ANG	The original developmental diagnostic instrument was constructed and validated: The Individuation Test for Emerging Adults (ITEA), both versions in relation mother and father. It is a unique strongly reliable and valid questionnaire to assess individuation specifically in emerging adulthood. The Slovene student norms were also constructed and the IT-EA has been already applied international-wise. Its adaptation for use in various language communities (English, German, French, Norwegian, Croatian and Russian) has contributed to acknowledgments and reputation of the Slovene developmental psychology in the international research community. In addition, computer programs and e applications for users of the ITEA were developed in the aforementioned languages. The instrument can be used as a valuable assessment tool in student counseling, psychodiagnostics with emerging adults having psychological problems, and in treatments of families with emerging adults suffering for relational problems. The entire procedure of the test construction and validation is currently under review at the Journal of Personality Assessment. Selected research employing this instrument in Slovenia is published in a monograph and also presents a part of a monograph currently being in press.
	Šifra	F.21 Razvoj novih zdravstvenih/diagnostičnih metod/postopkov	
	Objavljeno v	Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, cobiss.SI-ID 47278946; tudi povzetki znanstvenih prispevkov na mednarodnih konferencah (npr. cobiss.SI-ID 46463330, 45422690)	
	Tipologija	1.16 Samostojni znanstveni sestavek ali poglavje v monografski publikaciji	
	COBISS ID	Vir: vpis v poročilo	
4.	Naslov	SLO	Splošno izobraževanje, vključno z usposabljanjem, pedagogika in didaktika
		ANG	General education, inservice training, professional education, didactics
	Opis	SLO	A. Podlesek je predsednica Nacionalnega odbora za podeljevanje certifikata EuroPsy. Skrbi za implementacijo tega certifikata v Sloveniji. Certifikat predstavlja enotne standarde za izobraževanje in usposabljanje psihologov. Članica je sodelovala pri pripravi smernic za supervizirano prakso psihologov, ki izhajajo iz kompetenčnega modela kot temelja za izvajanje mentoriranja psihologov pripravnikov. Razvija program usposabljanja mentorjev supervizirane prakse, ki se naslanja na prepoznavanje in ocenjevanje dejanske razvitosti kompetenc pri diplomantih, ki so zaključili univerzitetni študijski program psihologije. V okviru projekta usposabljanja mentorjev in študentov med študijsko ali supervizirano prakso v soavtorstvu predstavlja korake usposabljanja: spoznavanje kompetenčnega pristopa in načrtovanje nalog, praktične aktivnosti v delovnih okoljih, strukturirana refleksija in ocena kompetenc študentov in mentorjeve vloge. Predstavljena je tudi evalvacija projekta in smernice za programe usposabljanja za supervizirano prakso.
		ANG	A. Podlesek is the president of the National Committee for awarding the EuroPsy certificate. She is responsible for the implementation of this certificate in Slovenia and participates in the preparation of guidelines for the supervised practice of psychologists, based on the competence model of mentoring the psychologists in training. She is involved in developing a

		ANG	training program for mentors of supervised practice, which relies on the identification and evaluation of the competencies in psychology graduates. Within a project which aimed at establishing a mentoring network and developed a model of educational program for mentors and students involved either in internship or supervised practice, she (as a coauthor) presented steps in the educational process: acquiring the competence approach and task planning, hands on activities in practical settings, structured reflection, and assessment of students' competences and mentors' role. The project is evaluated and some guidelines for educational programs on supervised practice are outlined.
	Šifra	F.23	Razvoj novih sistemskih, normativnih, programskih in metodoloških rešitev
	Objavljeno v	European Psychologist, 2012, 17(4), 337-340; www.europsy.si	
	Tipologija	1.03	Kratki znanstveni prispevek
5.	COBISS ID		Vir: vpis v poročilo
	Naslov	SLO	Glavni urednik znanstvene revije
		ANG	National scientific journal: Editor-in-chief
	Opis	SLO	Komidar je od 2012 glavni in odgovorni urednik slovenske znanstvene in strokovne psihološke revije Psihološka obzorja (izdaja Društvo psihologov Slovenije v Ljubljani), S. Ceciċ Erpiċ je bila od 2003 do 2010 odgovorna urednica revije Kinesiologija Slovenica (izdaja Fakulteta za šport v Ljubljani) in je od 2004 področna urednica pri International Journal of Pysical Education (izdaja Schorndorf: Hofmann).
		ANG	Komidar has been editor-in-chief of the Horizons of Psychology since 2012 (published by the Slovene Psychological Society, Ljubljana), Ceciċ Erpiċ was the editor-in-chief of the journal Kinesiologia Slovenica (published by Faculty of Sports, Ljubljana) and has been the field editor at the International Journal of Pysical Education (published in Schorndorf: Hofmann) since 2004.
	Šifra	C.05	Uredništvo nacionalne revije
	Objavljeno v	http://psy.ff.uni-lj.si/iGuests/Obzorja/default.html , http://www.fsp.uni-lj.si/cvus/zaloznistvo/kinesiologia_slovenica/ , Schorndorf: Hofmann ISSN 0341-8685	
	Tipologija	2.07	Bibliografija

9. Drugi pomembni rezultati projektne skupine⁸

Mentorstvo 2 mladim raziskovalkam.

Obe MR sta prejeli nagradi AAPC Scientific Committee 2010 v Celovcu za raziskovalne dosežke, tj. Revision of the Munich Individuation Test for Emerging Adults ter The Perceived Age in Elderly: Appearance, Feelings, and Desires

Uredništvo: članstvo v odborih/svetih znanstvenih revij Psihološka obzorja (5 članov), Šolsko polje (1), znanstvenih monografij (3)

Oblikovanje izvirnih/adaptacija/izboljšava merskih pripomočkov, že dostopnih uporabnikom:

-2 izvirna polstrukturirana merska pripomočka: Mladi športnik v primerjavi z drugimi (zaznane individualne značilnosti, način motiviranja, discipliniranja, odnos športnik-trener) in Implicitne teorije trenerjev (značilnosti motivacijske klime, zaznani vpliv trenerja na športnikov osebni in športni razvoj)

-Revizija in validacija vprašalnika MITA za mlade na prehodu v odraslost

-Adaptacija BFQ za starejše, validacija in standardizacija (samoocena in ocena drugih) ter oblikovanje osebnostnega vprašalnika za ocenjevanje predstav o osebnosti starostnikov

-Adaptacija in validacija VMTM za ugotavljanje medosebnih težav pri mladostnikih ter

Vprašalnika predstav o staranju, pozni starosti in starostnikih

-Razvoj in validacija kratke oblike VMR-OM za otroke/mladostnike

-Razvoj implicitne mere osebnosti za otroke

Vabljeni predavanja: Gainesville, ZDA; Kongres o boleznih srca in ožilja, Ljubljana; Seminar Zdravstvena in zobozdravstvena vzgoja, Strunjan

Vodja tima (Podlesek) projektnega partnerja PP7: UL v projektu PESCA, Evropsko teritorialno sodelovanje, Slovenija – Italija 2007-2013.

Sodelovanje članov pri sekundarnih analizah mednarodnih študij znanja, pomembnih za Slovenijo.

Člani so sodelovali kot recenzenti prispevkov v mednarodnih znanstvenih revijah: Journal of Social & Personal Relationships, Journal of Early Adolescence in Društvene znanosti ter v slovenskih revijah Psihološka obzorja, Šolsko polje.

Soavtorstvo članic pri več osnovnošolskih učbenikov in učnih gradiv z recenzijo.

10.Pomen raziskovalnih rezultatov projektne skupine⁹

10.1.Pomen za razvoj znanosti¹⁰

SLO

S preučevanjem razvoja osebnostnih potez v zgodnjem/srednjem otroštvu, njihove vloge v psihosocialnem prilagajanju otrok v vrtcu in ob vstopu v šolo ter v zgodnji učni uspešnosti smo z ugotovitvami analiz normativnega poteka prilagajanja dopolnili temeljna razvojnopsihološka znanja o razvojnih spremembah, saj smo poleg vključitve sprememb v zaznani izraznosti otrokovih osebnostnih potez v niz vzdolžnih napovednih analiz razvojnih izidov upoštevali tudi spremenljivke družinskega okolja, obiskovanja vrtca ter pristop več ocenjevalcev in metod. Med prvimi v svetu smo pokazali, da so razvojne spremembe v socialni kompetentnosti povezane predvsem s spremembami v ekstravertnosti otrok, potek razvoja vedenja ponotranjenja je vzporeden s potekom razvojnih sprememb v nevroticizmu, potek razvoja vedenja pozunanjenja pa s spremembami v potezi nesprejemljivost; značilnosti družinskega okolja in obiskovanje vrtca v manjši meri kot osebnostna nagnjenja otrok prispevajo k razvojnemu poteku psihosocialnega prilagajanja. Naše študije transakcij med osebnostjo in okoljem v otroštvu so kot dodatek dosedanjim spoznanjem pokazale tudi diferencialne smeri vplivov med osebnostjo in prilagajanjem. Prispevek k znanosti predstavljajo tudi rezultati napovednih analiz socialnega prilagajanja otrok na vstop v šolo, temeljnih kompetentnosti in spoznavnih sposobnosti ob vstopu v šolo ter zgodnjih učnih dosežkov na podlagi robustnih in specifičnih osebnostnih potez otrok. Z ugotovitvami slednjih (ki smo jih izvedli tudi za mladostnike) smo delno odgovorili na vprašanje, katere izmed specifičnih osebnostnih potez prispevajo k dosledno pomembnim zvezam med robustnimi osebnostnimi potezami osnovnošolcev in njihovo učno uspešnostjo. Na mednarodni ravni je bil še posebej odmeven mediacijski model vpliva individualnih in socialnih dejavnikov na učno uspešnost mladostnikov.

V študijah vloge osebnosti pri specifičnih skupinah mladostnikov v njihovem psihosocialnem prilagajanju smo predstavili izvirne izsledke in osvetlili pomembnost poznavanja osebnosti mladostnikov v specifičnih kontekstih njihovega delovanja, tj. pri (a) sledenju priporočilom za zdravljenje med mladostniki z asptomatsko kronično boleznijo ter (b) trenerskem delu z mladimi perspektivnimi športniki; doprinos te študije k znanosti je nov interakcionistični pristop k preučevanju vloge zaznanih osebnostnih potez mladih športnikov s strani trenerjev znotraj diade mladi športnik-trener, ki se je pokazal kot pomemben dejavnik tveganja za prezgodnji zaključek uspešne športne kariere. Ugotovitve obeh študij imajo tudi praktično vrednost za oblikovanje znanstveno podprtih preventivnih modelov obravnave mladostnikov v specifičnih kontekstih.

V projektu smo (med drugimi) razvili TOPO, ki je dragocen dodatek k naboru psiholoških pripomočkov za merjenje več vidikov psihološkega osamosvajanja. TOPO je namreč edini tovrstni vprašalnik za visoko zanesljivo in veljavno merjenje osamosvajanja na prehodu v odraslost. Pokazali smo tudi dimenzionalno invariantnost merjenja vidikov osamosvajanja med mladimi v srednjeevropskem prostoru. Na podlagi zanimanja mednarodne znanstvene javnosti za njegovo uporabo smo ga v skladu s standardi in normativi prevedli, prilagodili in postavili e-aplikacijo v angleškem, nemškem, francoskem, norveškem, ruskem in hrvaškem jeziku. Kot izviren prispevek k znanosti smo oblikovali model dimenzij osamosvajanja in pokazali na diferencialno vlogo osebnostnih potez v pojasnjevanju poteka psihološkega osamosvajanja in doseganja meril odraslosti med mladimi na prehodu v odraslost.

Pridobili smo tudi nova spoznanja o vlogi osebnostnih potez v odraslosti (posebej v pozni) in

sicer o njihovem diferencialnem prispevku k subjektivnem blagostanju na več področjih in rabi učinkovitih strategij upravljanja z življenjem.

ANG

Investigating the development of personality in early/middle childhood, their role in psychosocial adjustment to pre-school, school entry, and early academic achievement, our analyses of normative developmental trajectories of adjustment add to the psychological knowledge on developmental change. The contribution of child personality traits to adjustment was studied across series of longitudinal predictive analyses, along with an account for family environment, attendance of pre-school, and reliance on multiple informants and methods of assessment. We were among first to demonstrate that the developmental change in social competence is related mainly to the change in extraversion, the trajectories of neuroticism and internalizing behavior show concomitant change, and the change in developmental course of disagreeableness is associated with the course of externalizing behavior; the contributions of family characteristics and preschool experiences to the trajectories of adjustment are relatively small as compared to the effects of children's dispositional tendencies (personality). Our studies on person-environment transactions over childhood further extend the knowledge on differential directions of influence between personality and environment. The results of predictive analyses on adjustment to school, on-entry basic skills, cognitive ability and early academic attainments based on child robust and specific traits also present a new contribution to psychological science. The findings (also obtained with adolescents) partly explain which of the specific traits account for consistently significant links between the students' robust traits and their academic success. Our empirically supported mediational model of individual and social factors predicting adolescent academic achievements received a special attention by the international research community.

The research on the role of personality in psychosocial adjustment of specific groups of adolescents provided unique findings and highlighted the importance of knowledge of adolescents' personality in specific contexts of their functioning: (a) adherence to medical regimen in treatments of adolescents with a chronic asymptomatic illness, and (b) coaching young talented athletes; the study contributed a new interactional approach in exploring the role of coach-perceived personality traits of athletes, which was demonstrated a significant risk factor of premature termination of a successful sports career. The findings of both studies also have an important practical value in creating research-based prevention models of treatment of adolescents in specific developmental contexts.

The Individuation Test for Emerging Adults (ITEA) was (among others) constructed during the project and presents a valuable supplement to the pool of psychological instruments to measure various aspects of individuation in relation to parents. The ITEA is the only available questionnaire providing a highly reliable and valid measurement of individuation over emerging adulthood. We supported the dimensional invariance in measuring the aspects of individuation among individuals within Central Europe. Based on the interest of international research community to use the ITEA, we translated, adapted (according to international standards and norms) and adjusted the e-application of the Slovene version into English, German, French, Norwegian, Russian, and Croatian. We created a dimensional model of individuation and showed a differential role of personality traits in the process of individuation and achievement of criteria for adulthood among emerging adults, which presents an original contribution to science.

We also obtained new relevant knowledge about the differential role of personality traits in various aspects of subjective well-being and use of effective life-management strategies over adulthood (especially in elderly) by testing several hypotheses empirically.

10.2. Pomen za razvoj Slovenije¹¹

SLO

Opravljen raziskovalni del bo pripomoglo k strokovnemu delu z otroki, mladostniki, mladimi na prehodu v odraslost in starejšimi osebami, zlasti s tistimi s povečanim osebnostnim tveganjem za neugodne razvojne izide (npr. čustvene, vedenjske težave otrok, medosebne težave mladostnikov) in nizke dosežke na pomembnih področjih njihovega življenja (npr. učna uspešnost, prezgodnji zaključek športne kariere, odvisnost mladih od izvorne družine, produktivnost in kakovost življenja starejših oseb). Prepoznavanje specifičnih osebnostnih dejavnikov psihosocialnega prilagajanja in učne uspešnosti npr. omogoča strokovnim delavcem

v slovenskih vrtcih/šolah diferenciacijo in personalizacijo dela v razredu, kar je povezano z doseganjem boljših učnih rezultatov.

Posebej so pomembni učinki razvoja, validacije, standardizacije psihološkega merskega pripomočka TOPO (in izdelave spletne aplikacije za njegovo administracijo), ki se kažejo v (a) rabi vprašalnika in e-aplikacije v več diplomskih raziskavah na Oddelku za psihologijo (FF, UL) in na Fakulteti za psihologijo dunajske univerze ter v tujih in slovenskih raziskavah, (b) priredbi TOPO v druge jezike, kar je (in bo) zagotovo povečalo ugled in prepoznavnost slovenskih raziskovalcev v mednarodni znanstveni javnosti. Rezultati študij, vključno z oblikovanimi merskimi pripomočki, o trenerjevem vplivu na potek in zaključek športne kariere pri mladih športnikih bodo pripomogli k učinkovitejšem in bolj kakovostnem delu z mladimi perspektivnimi športniki. Trenerji namreč zaradi nepoznavanja razvojno psiholoških značilnosti mladih pogosto oblikujejo negativno motivacijsko klimo, ki vpliva na proces odločanja mladih o nadaljevanju oz. zaključevanju športne kariere.

Ugotovitve projekta imajo poseben pomen za promocijo Slovenije v svetu (predstavitve na mednarodnih konferencah, objave v tujih znanstvenih revijah, vabljeni predavanja), razvoj univerzitetnega izobraževanja v Sloveniji (stalno vključevanje znanstvenoraziskovalnih ugotovitev v izobraževalni proces dodiplomskega, magistrskega in doktorskega študija na vseh treh slovenskih javnih univerzah, številna diplomska, magistrska in doktorska dela, ki jih mentoriramo člani), stalnega strokovnega spopolnjevanja in usporabljanja strokovnih delavcev (npr. psihologi, učitelji, vzgojiteljice, športni trenerji, socialni delavci, zdravstveno osebje) ter izobraževanja starejših oseb (univerze za tretje življenjsko obdobje, centri dnevnih aktivnosti za starejše) in strokovnega osebja, ki dela s starostniki (npr. v domovih za starejše občane). Rezultati opravljenih študij tvorijo podlago za znanstveno utemeljeno rabo spoznanj na področju razvojnopsihološke diagnostike, psihološkega svetovanja, zdravstvene, športne in gerontološke psihologije. Tako smo z opravljenim raziskovalnim delom že prispevali k izboljšanju obstoječih psiholoških storitev (npr. v šolskih svetovalnih službah, zdravstvenih ustanovah, športnih organizacijah, študentskih svetovalnicah), oblikovali smernice za preventivno psihološko delo z različno starimi posamezniki in razvili ustrezne psihološke merske pripomočke ter postopke za nadaljnje znanstveno raziskovanje ter psihološko ocenjevanje, ki so prilagojeni slovenskemu socio-kulturnemu kontekstu. Ugotovitve dalje služijo kot izhodišča za učinkovito spodbujanje samostojnosti mladih na prehodu v odraslost, zmanjševanje nestrpnosti do naraščajočega deleža starejših oseb v Sloveniji in zagotavljanje možnosti za udeležanje psiholoških potencialov tega dela populacije.

ANG

The research conducted will contribute to professional work with children, adolescents, emerging adults, and elderly, especially those who are at personality risk for unfavorable developmental outcomes (e.g., emotional, conduct problems in children, interpersonal difficulties in adolescents) and under-achievements in important domains of their life (e.g., poor academic achievement, premature termination of sports career, prolonged psychological dependence on parents, productivity and quality of life in the elderly). Identification of specific personality factors of psychosocial adjustment and academic achievement, for example, enables teachers and experts in Slovene (pre)schools to differentiate and individualize their classroom work, which was shown to significantly improve the students' academic attainments.

The effects of the construction, validation, and standardization of the ITEA (and its e-application for administration) are especially important; these are displayed through (a) the current use of the questionnaire and its e-application in graduate research projects of the students at the Department of Psychology (Faculty of Arts, University of Ljubljana) and at the Faculty of Psychology (University of Vienna), and in further Slovene as well as international research; (b) the adaptation of the ITEA for use in other language communities which has certainly increased the reputation and excellence of the Slovene psychological research within the international research community. The results of the research (including the construction of new assessment tools) about the coaches' influence on the course and termination of young athletes' sports career will contribute to more effective training and improvement of the quality of work with young talented athletes. Specifically, the coaches often create a negative motivational climate affecting the process of decision-making about pursuing or terminating the sports career due to their poor knowledge of the athletes' personality as shown by our studies.

The research findings of the project are of a general significance for the promotion of Slovenia internationally (presentations at international research conferences, publications in international research journals, invited lectures), development of university education (continuous integration of research findings in education at the graduate, master's, and doctoral

levels at the three Slovene public universities) , in-service training of professional staff (e.g., psychologists, (pre)school teachers, sports coaches, social workers, medical staff), education of the elderly (universities for the third life period, centers of daily activities for the elderly), and education of professionals working with the elderly (e.g., in homes for the elderly). The findings provide a research-based support to use the new knowledge at work with individuals of different ages, to improve the quality of professional services in the fields of developmental assessment, psychological counseling, health psychology, sports psychology and gerontological psychology. Based on the project conducted we have thus, already contributed to an improvement of extant psychological services (e.g., assessment and counseling in schools, health centers, sport organizations, university student counseling), we have elaborated the guidelines of treatment in the field of psychological prevention services, constructed psychometrically sound psychological instruments and procedures applicable in Slovenia for research purposes and developmental assessment. Our research findings further serve as guidelines of effective enhancement of autonomy in emerging adults, development of strategies to decrease intolerance toward an increasing portion of elderly in Slovenia, and to provide them opportunities to develop psychological potentials fully.

11.Samo za aplikativne projekte in podoktorske projekte iz gospodarstva!
Označite, katerega od navedenih ciljev ste si zastavili pri projektu, katere konkretne rezultate ste dosegli in v kakšni meri so doseženi rezultati uporabljeni

Cilj		
F.01	Pridobitev novih praktičnih znanj, informacij in veščin	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.02	Pridobitev novih znanstvenih spoznanj	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.03	Večja usposobljenost raziskovalno-razvojnega osebja	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.04	Dvig tehnološke ravni	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.05	Sposobnost za začetek novega tehnološkega razvoja	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.06	Razvoj novega izdelka	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE

	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.07	Izboljšanje obstoječega izdelka	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.08	Razvoj in izdelava prototipa	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.09	Razvoj novega tehnološkega procesa oz. tehnologije	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.10	Izboljšanje obstoječega tehnološkega procesa oz. tehnologije	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.11	Razvoj nove storitve	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.12	Izboljšanje obstoječe storitve	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.13	Razvoj novih proizvodnih metod in instrumentov oz. proizvodnih procesov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.14	Izboljšanje obstoječih proizvodnih metod in instrumentov oz. proizvodnih procesov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	

F.15	Razvoj novega informacijskega sistema/podatkovnih baz	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.16	Izboljšanje obstoječega informacijskega sistema/podatkovnih baz	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.17	Prenos obstoječih tehnologij, znanj, metod in postopkov v prakso	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.18	Posredovanje novih znanj neposrednim uporabnikom (seminarji, forumi, konference)	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.19	Znanje, ki vodi k ustanovitvi novega podjetja ("spin off")	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.20	Ustanovitev novega podjetja ("spin off")	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.21	Razvoj novih zdravstvenih/diagnostičnih metod/postopkov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.22	Izboljšanje obstoječih zdravstvenih/diagnostičnih metod/postopkov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.23	Razvoj novih sistemskih, normativnih, programskih in metodoloških rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	

	Uporaba rezultatov	
F.24	Izboljšanje obstoječih sistemskih, normativnih, programskih in metodoloških rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.25	Razvoj novih organizacijskih in upravljavskih rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.26	Izboljšanje obstoječih organizacijskih in upravljavskih rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.27	Prispevek k ohranjanju/varovanje naravne in kulturne dediščine	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.28	Priprava/organizacija razstave	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.29	Prispevek k razvoju nacionalne kulturne identitete	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.30	Strokovna ocena stanja	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.31	Razvoj standardov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.32	Mednarodni patent	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE

	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.33	Patent v Sloveniji	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.34	Svetovalna dejavnost	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.35	Drugo	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	

Komentar

--

12.Samo za aplikativne projekte in podoktorske projekte iz gospodarstva!
Označite potencialne vplive oziroma učinke vaših rezultatov na navedena področja

	Vpliv	Ni vpliva	Majhen vpliv	Srednji vpliv	Velik vpliv	
G.01	Razvoj visokošolskega izobraževanja					
G.01.01.	Razvoj dodiplomskega izobraževanja	☐	☐	☐	☐	
G.01.02.	Razvoj podiplomskega izobraževanja	☐	☐	☐	☐	
G.01.03.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.02	Gospodarski razvoj					
G.02.01	Razširitev ponudbe novih izdelkov/storitev na trgu	☐	☐	☐	☐	
G.02.02.	Širitev obstoječih trgov	☐	☐	☐	☐	
G.02.03.	Znižanje stroškov proizvodnje	☐	☐	☐	☐	
G.02.04.	Zmanjšanje porabe materialov in energije	☐	☐	☐	☐	
G.02.05.	Razširitev področja dejavnosti	☐	☐	☐	☐	
G.02.06.	Večja konkurenčna sposobnost	☐	☐	☐	☐	
G.02.07.	Večji delež izvoza	☐	☐	☐	☐	
G.02.08.	Povečanje dobička	☐	☐	☐	☐	
G.02.09.	Nova delovna mesta	☐	☐	☐	☐	
G.02.10.	Dvig izobrazbene strukture zaposlenih	☐	☐	☐	☐	

G.02.11.	Nov investicijski zagon	☐	☐	☐	☐	
G.02.12.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.03	Tehnološki razvoj					
G.03.01.	Tehnološka razširitev/posodobitev dejavnosti	☐	☐	☐	☐	
G.03.02.	Tehnološko prestrukturiranje dejavnosti	☐	☐	☐	☐	
G.03.03.	Uvajanje novih tehnologij	☐	☐	☐	☐	
G.03.04.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.04	Družbeni razvoj					
G.04.01	Dvig kvalitete življenja	☐	☐	☐	☐	
G.04.02.	Izboljšanje vodenja in upravljanja	☐	☐	☐	☐	
G.04.03.	Izboljšanje delovanja administracije in javne uprave	☐	☐	☐	☐	
G.04.04.	Razvoj socialnih dejavnosti	☐	☐	☐	☐	
G.04.05.	Razvoj civilne družbe	☐	☐	☐	☐	
G.04.06.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.05.	Ohranjanje in razvoj nacionalne naravne in kulturne dediščine in identitete	☐	☐	☐	☐	
G.06.	Varovanje okolja in trajnostni razvoj	☐	☐	☐	☐	
G.07	Razvoj družbene infrastrukture					
G.07.01.	Informacijsko-komunikacijska infrastruktura	☐	☐	☐	☐	
G.07.02.	Prometna infrastruktura	☐	☐	☐	☐	
G.07.03.	Energetska infrastruktura	☐	☐	☐	☐	
G.07.04.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.08.	Varovanje zdravja in razvoj zdravstvenega varstva	☐	☐	☐	☐	
G.09.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	

Komentar

--

13. Pomen raziskovanja za sofinancerje¹²

	Sofinancer		
1.	Naziv		
	Naslov		
	Vrednost sofinanciranja za celotno obdobje trajanja projekta je znašala:		EUR
	Odstotek od utemeljenih stroškov projekta:		%
	Najpomembnejši rezultati raziskovanja za sofinancerja		Šifra
	1.		

	2.		
	3.		
	4.		
	5.		
Komentar			
Ocena			

14. Izjemni dosežek v letu 2012¹³

14.1. Izjemni znanstveni dosežek

Pri slovenskih devetošolcih smo podprli vzdolžni napovedni model uspešnosti pri matematiki. Učno uspešnost smo merili prek šolskih ocen in rezultatov učencev pri NPZ. Ugotavljamo neposreden pozitiven učinek inteligentnosti, odprtosti in izobrazbe staršev na uspešnost pri matematiki, neposreden učinek ekstravertnosti pa je negativen. Inteligentnost in vestnost učencev, učiteljev pritisk h kakovostnemu učenju in njegovi cilji obvladovanja imajo posreden pozitiven učinek na uspešnost, medtem ko ima psihološki pritisk staršev posreden in negativen učinek. Posredni učinki potekajo prek učenčeve zaznane samoučinkovitosti pri učenju matematike. Rezultati nudijo podlago za pedagoško in svetovalno delo z mladostniki, starši in učitelji v OŠ.

Model izhaja iz našega predhodnega dela (v 2011/12 med 50 najpogostejše branih članki v reviji, uvrščeni v 1. četrtino revij s področja; glej <http://jea.sagepub.com/reports/most-read>), ki smo ga nadgradili z vključitvijo individualnih dejavnikov.

14.2. Izjemni družbeno-ekonomski dosežek

Vabljeni simpozij na Evropskem kongresu ter organizacija in vodenje simpozijev na mednarodnih znanstvenih konferencah
Organizacija in vodenje vabljenega simpozija na 12. Evropskem kongresu psihologije, Istanbul, 4.-8. 7. 2011, Istanbul, Turčija. Na vabilo organizatorja je M. Zupančič organizirala in vodila znanstveni simpozij z naslovom Young people's perceptions and experiences of emerging adulthood in different countries. V okviru tega je bil predstavljen tudi slovenski referat, v katerem smo predstavili del rezultatov z opravljenega dela na projektu. Vabilo za organizacijo simpozija in njegova izvedba s predstavitvijo ugotovitev raziskovalnega dela v projektu predstavlja prepoznavnost in odmevnost našega dela v tujini ter promovira slovensko psihološko znanost. Zaznamek dogodka, glej COBISS.SI-ID 46468706.

C. IZJAVE

Podpisani izjavljamo/o, da:

- so vsi podatki, ki jih navajamo v poročilu, resnični in točni
- se strinjamo z obdelavo podatkov v skladu z zakonodajo o varstvu osebnih podatkov za potrebe ocenjevanja ter obdelavo teh podatkov za evidence ARRS
- so vsi podatki v obrazcu v elektronski obliki identični podatkom v obrazcu v pisni obliki
- so z vsebino zaključnega poročila seznanjeni in se strinjajo vsi soizvajalci projekta

Podpisi:

*zastopnik oz. pooblaščen oseba
raziskovalne organizacije:*

in

vodja raziskovalnega projekta:

Univerza v Ljubljani, Filozofska
fakulteta

Maja Zupančič

ŽIG

Kraj in datum:

Ljubljana	12.3.2013
-----------	-----------

Oznaka prijave: ARRS-RPROJ-ZP-2013/62

¹ Opredelite raziskovalno področje po klasifikaciji FOS 2007 (Fields of Science). Prevajalna tabela med raziskovalnimi področji po klasifikaciji ARRS ter po klasifikaciji FOS 2007 (Fields of Science) s kategorijami WOS (Web of Science) kot podpodročji je dostopna na spletni strani agencije (<http://www.arrs.gov.si/sl/gradivo/sifranti/preslik-vpp-fos-wos.asp>). [Nazaj](#)

² Napišite povzetek raziskovalnega projekta (največ 3.000 znakov v slovenskem in angleškem jeziku) [Nazaj](#)

³ Napišite kratko vsebinsko poročilo, kjer boste predstavili raziskovalno hipotezo in opis raziskovanja. Navedite ključne ugotovitve, znanstvena spoznanja, rezultate in učinke raziskovalnega projekta in njihovo uporabo ter sodelovanje s tujimi partnerji. Največ 12.000 znakov vključno s presledki (približno dve strani, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

⁴ Realizacija raziskovalne hipoteze. Največ 3.000 znakov vključno s presledki (približno pol strani, velikost pisave 11) [Nazaj](#)

⁵ V primeru bistvenih odstopanj in sprememb od predvidenega programa raziskovalnega projekta, kot je bil zapisan v predlogu raziskovalnega projekta oziroma v primeru sprememb, povečanja ali zmanjšanja sestave projektne skupine v zadnjem letu izvajanja projekta, napišite obrazložitev. V primeru, da sprememb ni bilo, to navedite. Največ 6.000 znakov vključno s presledki (približno ena stran, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

⁶ Navedite znanstvene dosežke, ki so nastali v okviru tega projekta. Raziskovalni dosežek iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) vpišete tako, da izpolnite COBISS kodo dosežka – sistem nato sam izpolni naslov objave, naziv, IF in srednjo vrednost revije, naziv FOS področja ter podatek, ali je dosežek uvrščen v A" ali A'. [Nazaj](#)

⁷ Navedite družbeno-ekonomske dosežke, ki so nastali v okviru tega projekta. Družbeno-ekonomski rezultat iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) vpišete tako, da izpolnite COBISS kodo dosežka – sistem nato sam izpolni naslov objave, naziv, IF in srednjo vrednost revije, naziv FOS področja ter podatek, ali je dosežek uvrščen v A" ali A'.

Družbeno-ekonomski dosežek je po svoji strukturi drugačen kot znanstveni dosežek. Povzetek znanstvenega dosežka je praviloma povzetek bibliografske enote (članka, knjige), v kateri je dosežek objavljen.

Povzetek družbeno-ekonomskega dosežka praviloma ni povzetek bibliografske enote, ki ta dosežek dokumentira, ker je dosežek sklop več rezultatov raziskovanja, ki je lahko dokumentiran v različnih bibliografskih enotah. COBISS ID zato ni enoznačen, izjemoma pa ga lahko tudi ni (npr. prehod mlajših sodelavcev v gospodarstvo na pomembnih raziskovalnih nalogah, ali ustanovitev podjetja kot rezultat projekta ... - v obeh primerih ni COBISS ID). [Nazaj](#)

⁸ Navedite rezultate raziskovalnega projekta iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) v primeru, da katerega od rezultatov ni mogoče navesti v točkah 7 in 8 (npr. ker se ga v sistemu COBISS ne vodi). Največ 2.000 znakov, vključno s presledki. [Nazaj](#)

⁹ Pomen raziskovalnih rezultatov za razvoj znanosti in za razvoj Slovenije bo objavljen na spletni strani: <http://sicris.izum.si/> za posamezen projekt, ki je predmet poročanja [Nazaj](#)

¹⁰ Največ 4.000 znakov, vključno s presledki [Nazaj](#)

¹¹ Največ 4.000 znakov, vključno s presledki [Nazaj](#)

¹² Rubrike izpolnite / prepišite skladno z obrazcem "izjava sofinancerja" <http://www.arrs.gov.si/sl/progproj/rproj/gradivo/>, ki ga mora izpolniti sofinancer. Podpisan obrazec "Izjava sofinancerja" pridobi in hrani nosilna raziskovalna organizacija – izvajalka projekta. [Nazaj](#)

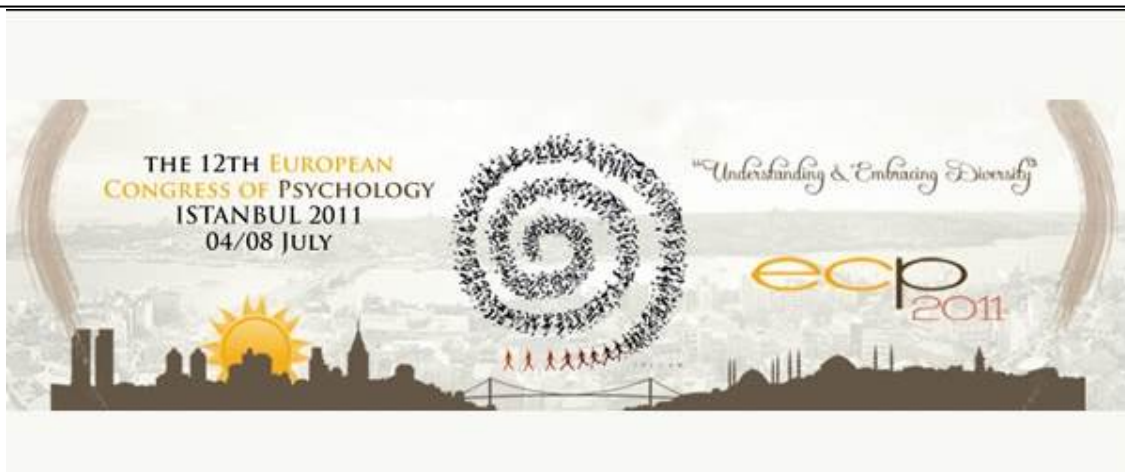
¹³ Navedite en izjemni znanstveni dosežek in/ali en izjemni družbeno-ekonomski dosežek raziskovalnega projekta v letu 2012 (največ 1000 znakov, vključno s presledki). Za dosežek pripravite diapozitiv, ki vsebuje sliko ali drugo slikovno gradivo v zvezi z izjemnim dosežkom (velikost pisave najmanj 16, približno pol strani) in opis izjemnega dosežka (velikost pisave 12, približno pol strani). Diapozitiv/-a priložite kot priponko/-i k temu poročilu. Vzorec diapozitiva je objavljen na spletni strani ARRS <http://www.arrs.gov.si/sl/gradivo/>, predstavitev dosežkov za pretekla leta pa so objavljena na spletni strani <http://www.arrs.gov.si/sl/analyze/dosez/>. [Nazaj](#)

Obrazec: ARRS-RPROJ-ZP/2013 v1.00
26-1B-C8-F3-7E-B5-34-E2-71-A7-2F-89-91-F5-A2-86-A2-BB-20-F4

DRUŽBOSLOVJE

Področje: 5.09. Psihologija

Dosežek 1: Organizacija in vodenje vabljenega simpozija na Evropski konferenci o psihologiji (ECP), Vir:COBISS.SI-ID [46468706](#)

Na vabilo organizatorja ECP je M. Zupančič organizirala in vodila znanstveni simpozij z naslovom *Young people's perceptions and experiences of emerging adulthood in different countries*. Vabilo za organizacijo simpozija in njegova izvedba s predstavitvijo ugotovitev raziskovalnega dela v projektu predstavlja prepoznavnost in odmevnost našega dela v tujini ter promovira slovensko psihološko znanost.

Na vabilo organizatorja je M. Zupančič organizirala in vodila znanstveni simpozij z naslovom *Young people's perceptions and experiences of emerging adulthood in different countries* na Evropskem kongresu psihologije v Istanbulu (2011). V simpoziju je bil predstavljen tudi slovenski referat. Vabljeni simpozij in njegova izvedba s predstavitvijo ugotovitev raziskovalnega dela v projektu predstavlja prepoznavnost in odmevnost našega dela v tujini ter promovira slovensko psihološko znanost. Poleg tega je M. Zupančič v obdobju trajanja projekta organizirala in vodila še simpozije na mednarodnih znanstvenih konferencah in v okviru vsakega predstavila tudi slovenski referat: (1) *The role of structural differences and personality of young people in emerging adulthood* na 13. Bialni konferenci Evropskega združenja za mladostništvo (2012), Spetses (skupaj z U. Sirsch); (2) *Emerging adulthood: Testing the validity of some common measures* na 21. Bialni konferenci ISSBD (2010), Lusaka; (3) *Subjective perceptions and experiences of emerging adulthood* na 9. Konferenci Alpe-Jadran o psihologiji (2010), Celovec.

DRUŽBOSLOVJE

Področje: 5.09 PSIHOLOGIJA

Dosežek 1: PUKLEK LEVPUŠČEK, M., ZUPANČIČ, M., SOČAN, G. Predicting achievement in mathematics in adolescent students: The role of individual and social factors.

Vir: *J. early adolesc.*, 2012, doi: [10.1177/0272431612450949](https://doi.org/10.1177/0272431612450949) COBISS.SI-ID [49405794](https://cobiss.si/id/49405794)

IF = 2.303 4/38 Family Studies

Dosežek je rezultat našega dolgoletnega raziskovanja individualnih in socialnih dejavnikov učne uspešnosti pri slovenskih mladostnikih. Članek o prvem zajemu podatkov je že leto in pol med najbolj branimi članki revije Journal of Early Adolescence:

<http://jea.sagepub.com/reports/most-read>

Pri velikem vzorcu slovenskih devetošolcev smo podprli vzdolžni napovedni model učne uspešnosti pri matematiki. Učno uspešnost smo merili prek šolskih ocen in rezultatov učencev pri NPZ. Ugotavljamo neposreden pozitiven učinek inteligentnosti in odprtosti učencev ter izobrazbe staršev na uspešnost pri matematiki, neposreden učinek ekstravertnosti učencev pa je negativen. Inteligentnost in vestnost učencev, učiteljeve spodbude h kakovostnemu učenju in njegova usmerjenost k obvladovanju učne snovi pri matematiki imajo posreden (pozitiven) učinek na uspešnost, medtem ko ima psihološki pritisk staršev posreden in negativen učinek. Omenjeni dejavniki doprinašajo k pojasnjevanju učne uspešnosti prek delovanja na učenčevo zaznano samoučinkovitost pri učenju matematike. V raziskavi ugotavljamo pomembno vlogo učenčeve osebnosti v procesu učenja, prav tako pa rezultati kažejo, da vedenje učiteljev in staršev bolj kot na učno uspešnost deluje na učenčeve zaznave o samoučinkovitosti na učnem področju.